

Ekonomicko-statistický návrh regulačního diagramu

Eliška Cézová

Centrum pro jakost a spolehlivost výroby,
Ústav technické matematiky,
Fakulta strojní
České vysoké učení technické v Praze

Robust 2012
9. – 14. září 2012, Němčičky

INVESTMENTS IN EDUCATION DEVELOPMENT

Obsah

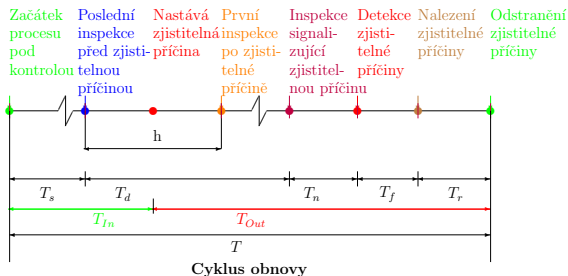
Úvod

Základní model

Rozšířený model

Model s údržbou

Celková doba procesu

T_{In} délka doby procesu pod kontrolou

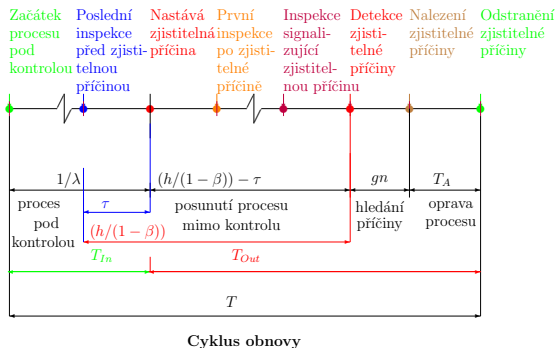
T_{Out} délka doby procesu mimo kontrolu

Celková doba procesu je součet středních hodnot délek jednotlivých období:

$$E(T) = E(T_s) + E(T_d) + E(T_n) + E(T_f) + \gamma E(T_r),$$

- ▶ T_s doba od počátku běhu procesu do s -té inspekce, kdy je proces pod kontrolou [hod]
- ▶ T_d doba od s -té inspekce do n -té inspekce při níž je posun detekován [hod]
- ▶ T_n doba potřebná pro odebrání n vzorků a zakreslení výsledků měření do regulačního diagramu při inspekci [hod]
- ▶ T_f doba potřebná k nalezení zjištěné příčiny, která způsobila posun v procesu [hod]
- ▶ T_r doba potřebná k opravení zjištěné příčiny [hod]
- ▶ $\gamma = 1$ proces pracuje po dobu opravy (mimo statistickou kontrolu) a $\gamma = 0$ pokud proces po dobu opravy stojí.

Délka cyklu procesu pro Duncanův model

Duncanův model

Příklad: Vypočítejme minimální náklady pro daný výrobní proces regulovaný pomocí Shewhartova regulačního diagramu.

- ▶ Posun ve střední hodnotě $\delta = 2$.
- ▶ Pravděpodobnost vzniku poruchy $\lambda = 0.01$.
- ▶ Náklady za hodinu procesu ve stavu pod kontrolou a mimo kontrolu $M = 100$ Kč.
- ▶ Inspekce jsou prováděny každé tři minuty tj. $g = 0.05$ hod.
- ▶ Doba k nalezení zjištěté příčiny $T_A = 2$ hod.
- ▶ Náklady na falešný signál $C_f = 50$ Kč.
- ▶ Náklady na hledání zjištěté příčiny $C_r = 25$ Kč.
- ▶ Náklady na odebrání vzorků a zakreslení výběrového bodu do regulačního digramu $C_F = 0.50$ Kč.
- ▶ Náklady na měření odebraného vzorku $C_V = 0.10$ Kč.

$$L = \frac{\lambda MB + \frac{\alpha C_f}{h} + \lambda C_r}{1 + \lambda B} + \frac{C_s}{h} \quad (1)$$

$$\lambda h \frac{\partial B}{\partial n} \left(M - \frac{\alpha C_f}{h} - \lambda C_r \right) + C_V (1 + \lambda B)^2 = 0 \quad (2)$$

$$\lambda h^2 \frac{\partial B}{\partial h} \left(M - \frac{\alpha C_f}{h} - \lambda C_r \right) - \alpha C_f (1 + \lambda B) - C_s (1 + \lambda B)^2 = 0 \quad (3)$$

$$\lambda \frac{\partial B}{\partial k} \left(M - \frac{\alpha C_f}{h} - \lambda C_r \right) + \frac{C_f}{h} \frac{\partial \alpha}{\partial k} (1 + \lambda B) = 0 \quad (4)$$

$$- \frac{\lambda h^2 M}{P^2} \frac{\partial P}{\partial n} + C_V \doteq 0, \quad (5)$$

$$\lambda h^2 M \left(\frac{1}{P} - \frac{1}{2} \right) - \alpha C_f - C_s \doteq 0, \quad (6)$$

$$- \frac{\lambda h^2 M}{P^2} \frac{\partial P}{\partial k} + C_f \frac{\partial \alpha}{\partial k} \doteq 0. \quad (7)$$

Duncanův model

n volíme od 1 . . . 25

$$k = \sqrt{-2 \log \frac{C_V \sqrt{2\pi n}}{\delta C_f}}. \quad (8)$$

$$h \doteq \sqrt{\frac{\alpha C_f + C_s}{\lambda M \left(\frac{1}{P} - \frac{1}{2}\right)}}. \quad (9)$$

Dopočítané hodnoty k , h a L .

n	k	α	P	h	B	L
1	3.4609	0.00053843	0.0720	0.2164	4.9467	7.8426
2	3.3592	0.00078157	0.2978	0.5085	3.5536	5.1239
3	3.2983	0.00097260	0.5658	0.8183	3.1876	4.3666
4	3.2544	0.0011	0.7720	1.0969	3.0733	4.0950
5	3.2200	0.0013	0.8947	1.3126	3.0621	4.0230
6	3.1915	0.0014	0.9561	1.4645	3.1012	4.0484
7	3.1673	0.0015	0.9832	1.5714	3.1647	4.1210
8	3.1461	0.0017	0.9940	1.6530	3.2388	4.2143

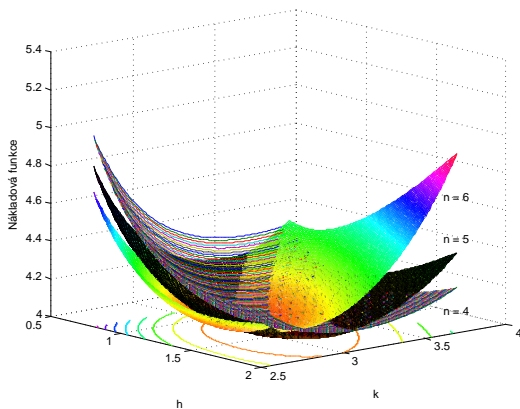
Výsledek získaný pomocí Nelder-Meadovy metody:

- ▶ $L = 4.0121$,
- ▶ $n = 4.8054$,
- ▶ $h = 1.3863$,
- ▶ $k = 3.0571$.

Výsledek získaný prohledáváním v dvojrozměrné oblasti pro h a k s krokem 0.001 při různých volbách $n = 1, \dots, 25$

- ▶ $L = 4.0133$
- ▶ $n = 5$,
- ▶ $h = 1.4072$,
- ▶ $k = 3.0822$.

Průběh ztrátové funkce v Duncanově modelu pro různé hodnoty $n = 4, 5$ a 6

Lorenzen-Vancův model

V roce 1986 T. J. Lorenzen a L. C. Vance uvedli ekonomický model, který v sobě zahrnuje náklady:

- ▶ náklady na vyhledání falešného signálu,
- ▶ náklady na hledání zjištělné příčiny,
- ▶ náklady na opravu procesu,
- ▶ náklady na inspekce (na odběr vzorků).

Dobu mezi odebráním vzorků h bereme jako parametr, který optimalizujeme.

- ▶ T_0 průměrná doba potřebná na vyhledání falešného signálu,
- ▶ T_1 a T_2 očekávaná doba na odhalení a opravení zjištělné příčiny.

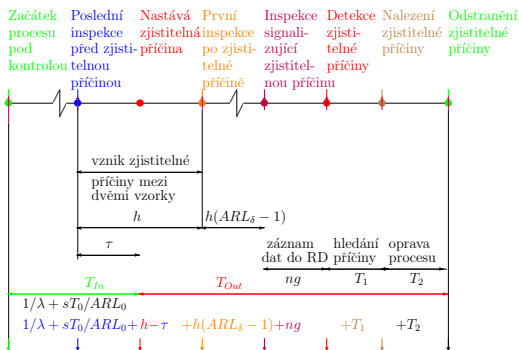
$$E(T_{In}) = \frac{1}{\lambda} + \frac{(1 - \gamma_1)sT_0}{ARL_0}, \quad (10)$$

- ▶ střední doba do poruchy běžícího procesu, prodlužuje dobu, kdy je proces pod kontrolou o intervaly, ve kterých proces stojí a my detekujeme falešný signál. Parametr $\gamma_1 = 1$, pokud proces po dobu detekce běží jinak 0.

$$E(T_{Out}) = -\tau + ng + h(ARL_\delta) + T_1 + T_2. \quad (11)$$

- ▶ nastane zjištělná příčina v procesu, aniž by byla detekována regulačním diagramem. ($h - \tau$), kde τ je doba, kdy nastane zjištělná příčina mezi i -tým a $(i + 1)$ -ním vzorkem.
- ▶ doba signalizující stav mimo kontrolu $h(ARL_\delta - 1)$.
- ▶ doba potřebná na odebrání a zakreslení vzorků do diagramu je gn .
- ▶ doba k detekování zjištělné příčiny T_1
- ▶ doba k odstranění zjištělné příčiny a opravy procesu T_2 .

Délka cyklu pro Lorenzen a Vancův model

Lorenzen Vancův model

Střední ztráta plynoucí z nekvalitní výroby za cyklus je rovna

$$E(C_Q) = \frac{C_I}{\lambda} + C_O \left(-\tau + ng + h(ARL_\delta) + \gamma_1 T_1 + \gamma_2 T_2 \right).$$

Náklady na detekci a opravu zjištěné příčiny zahrnují i náklady na vyšetřování falešného signálu:

$$E(C_D) = \frac{sC_f}{ARL_0} + C_r.$$

Náklady na odběr vzorků za cyklus vyjádříme jako:

$$E(C_S) = \frac{C_s \left(\frac{1}{\lambda} - \tau + ng + h(ARL_\delta) + \gamma_1 T_1 + \gamma_2 T_2 \right)}{h}.$$

Celkové náklady za jednotku času $E(L)$ vyjádříme jako:

$$E(L) = \frac{E(C_Q) + E(C_D) + E(C_S)}{E(T)}$$

Lorenzen Vancův model

Příklad: Uvažujme proces řízený Shewhartovým regulačním diagramem $\bar{X}$ s těmito parametry:

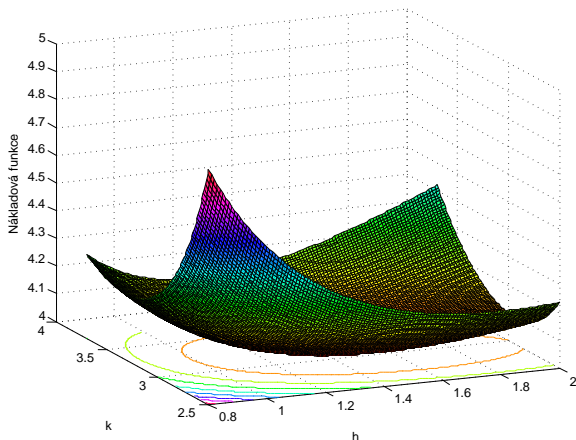
- ▶ zjistitelná příčina způsobí posunutí ve střední hodnotě $\delta = 2$,
- ▶ pravděpodobnost doby do vzniku poruchy má exponenciální rozdělení s parametrem $\lambda = 0.01$,
- ▶ náklady za hodinu v procesu pod kontrolou jsou $C_I = 0$ Kč,
- ▶ náklady za hodinu v procesu mimo kontrolu činí $C_O = 100$ Kč,
- ▶ náklady na vyšetření falešného signálu $C_f = 50$ Kč,
- ▶ náklady na vyhledání zjistitelné příčiny a její odstranění $C_r = 25$ Kč,
- ▶ variabilní náklady za vzorek $C_V = 0.10$ Kč,
- ▶ fixní náklady za vzorek $C_F = 0.50$ Kč,
- ▶ doba mezi odebráním vzorků $g = 0.05$ hod,
- ▶ dobu k nalezení zjistitelné příčiny $T_2 = 2$ hod.

Dobu na hledání falešného signálu T_0 a dobu na odhalení zjistitelné příčiny T_1 neuvažujeme.

a) Výsledek pomocí Nelder-Meadovy simplexové metody je nejminimálnější hodnota ztrátové funkce $L = 4.0116$ pro hodnoty $n = 4.8020$, $h = 1.3870$, $k = 3.0547$.

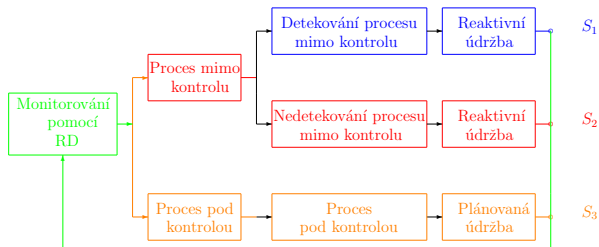
b) Výsledek pomocí prohledávání v dvojrozměrné oblasti pro h a k s krokem 0.001 při různých volbách $n = 1, \dots, 25$, je minimální hodnota ztrátové funkce $L = 4.0128$ pro hodnoty $n = 5$, $h = 1.408$, $k = 3.08$.

Průběh ztrátové funkce v Lorenzově-Vancově modelu pro hodnotu $n = 5$.

Model s údržbou

Systém řízení procesu a údržby vychází ze tří scénářů. Průběh procesu zaznamenáváme do regulačních diagramů, z kterých zjišťujeme, zda je proces pod statistickou kontrolou nebo mimo statistickou kontrolu. Pokud je ve stavu pod kontrolou, provedeme v plánovaném čase údržbu procesu, která předchází poruše v procesu a reaktivní údržbě. Reaktivní údržbu provádíme tehdy, kdy regulační diagram detekuje proces mimo kontrolu. Po provedení reaktivní nebo plánované údržby se proces vrací do stavu pod statistickou kontrolou.

Hodnota ztrátové funkce:

$$E(L) = E(C)/E(T)$$

Celková průměrná délka cyklu:

$$E(T) = E[T|S_1]P(S_1) + E[T|S_2]P(S_2) + E[T|S_3]P(S_3).$$

Celkové průměrné náklady:

$$E(C) = E[C|S_1]P(S_1) + E[C|S_2]P(S_2) + E[C|S_3]P(S_3).$$

Proces začíná ve stavu pod kontrolou s mechanismem poruchy, které má Weibullovo rozdělení s hustotou $f(t) = \lambda^\nu \nu t^{\nu-1} e^{-(\lambda t)^\nu}$, kde $\lambda, \nu, t \geq 0$ a distribuční funkcí, kterou označíme $F(t)$. Pravděpodobnosti jednotlivých scénářů vyjádříme těmito vztahy:

$$\begin{aligned} P[S_1] &= F(mh)P(\text{signál} \mid \text{stav mimo kontrolu}) \\ P[S_2] &= F((m+1)h) - F(mh)P(\text{signál} \mid \text{stav mimo kontrolu}) \\ P[S_3] &= 1 - F((m+1)h) \end{aligned}$$

V době pod kontrolou počítáme s průměrnou dobou do poruchy a počtem zjištěných falešných poplachů, které vyjádříme pomocí useknutého Weibullova rozdělení na intervalu $\langle 0, (m+1)h \rangle$ s hustotou

$$f^{\text{tr}}(t; m+1) = \frac{\lambda^\nu \nu t^{\nu-1} e^{-(\lambda t)^\nu}}{1 - e^{-(\lambda(m+1)h)^\nu}}, \quad 0 \leq t \leq (m+1)h.$$

Ve scénáři (S_1) předpokládáme detekci zjištělné příčiny, která posune proces do stavu mimo kontrolu, po které následuje provedení reaktivní údržby.

Střední dobu cyklu obnovy za předpokladu scénáře (S_1), lze vyjádřit jako součet doby pod kontrolou a doby mimo kontrolu:

$$E[T|S_1] = E[T_{in}|S_1] + E[T_{out}|S_1].$$

Vzmemme-li do úvahy možnost zastavení procesu v dobách identifikace falešných poplachů (viz. (10)), dostáváme

$$E[T_{in}|S_1] = \int_0^{mh} t f^{Tr}(t; m+1) dt + (1 - \gamma_A) \frac{sT_0}{ARL_0},$$

kde s je počet inspekcí, které proběhnou, když je proces pod kontrolou ve scénáři (S_1). V době, kdy je proces mimo kontrolu ve scénáři (S_1), detekujeme zjištělnou příčinu, kterou vypočítáme následovně:

$$E[T_{out}|S_1] = hARL_\delta - \tau + gn + T_A + T_R,$$

kde $\tau = \sum_{i=0}^m \int_{ih}^{(i+1)h} (t - ih) f^{Tr}(t; m+1) dt$. Celkové náklady ze scénáře (S_1) jsou součtem nákladů ze ztráty kvality, nákladů na vzorkování a nákladů na hledání falešného poplachu a údržbu:

$$E[C|S_1] = E[C_Q|S_1] + E[C_S|S_1] + E[C_D|S_1].$$

Náklady ze ztráty kvality ve scénáři (S_1) jsou:

$$E[C_Q|S_1] = C_I \int_0^{mh} t f^{Tr}(t; m+1) dt + C_O \left[hARL_\delta - \tau + gn + \gamma_A T_A + \gamma_R T_R \right].$$

Náklady na vzorkování ve scénáři (S_1) jsou:

$$E[C_S|S_1] = C_S \frac{\int_0^{mh} t f^{Tr}(t; m+1) dt + h(ARL_\delta) - \tau + gn + \gamma_A T_A + \gamma_R T_R}{h}$$

Náklady na hledání falešného poplachu a údržbu jsou:

$$E[C_D|S_1] = \frac{sC_f}{ARL_0} + C_R$$

Ve scénáři (S_2) předpokládáme, že zjistitelná příčina není detekována a proces je mimo kontrolu, provádíme reaktivní údržbu. Celková doba ze scénáře (S_2), která součtem doby pod kontrolou a dobou mimo kontrolu ze scénáře (S_2), je:

$$E[T|S_2] = E[T_{in}|S_2] + E[T_{out}|S_2]$$

$$E[T_{in}|S_2] = \int_0^{(m+1)h} t f \bar{T}_r(t; m+1) dt + (1 - \gamma_A) \frac{sT_0}{ARL_0}$$

$$E[T_{out}|S_2] = (m+1)h - \int_0^{(m+1)h} t f \bar{T}_r(t; m+1) dt + T_R$$

Celkové náklady ze scénáře (S_2) jsou součtem nákladů ze ztráty kvality, nákladů na vzorkování a nákladů na hledání falešného poplachu a údržbu:

$$E[C|S_2] = E[C_Q|S_2] + E[C_S|S_2] + E[C_D|S_2]$$

Náklady ze ztráty kvality ve scénáři (S_2) jsou:

$$E[C_Q|S_2] = C_I \int_0^{(m+1)h} t f \bar{T}_r(t; m+1) dt + C_O \left[(m+1)h - \int_0^{(m+1)h} t f(t) dt + \gamma_R T_R \right]$$

Náklady na vzorkování ve scénáři (S_2) jsou:

$$E[C_S|S_2] = mC_s$$

Náklady na hledání falešného poplachu a provedení reaktivní údržby ve scénáři (S_2) jsou:

$$E[C_D|S_2] = \frac{sC_f}{ARL_0} + C_R$$

Ve scénáři (S_3) předpokládáme stav pod kontrolou, provedeme pouze plánovanou údržbu, která předchází zjiitelné příčině. Dobu potřebnou pro realizaci plánované údržby budeme dále označovat symbolem T_P . Celková doba ve scénáři (S_3) je:

$$E[T|S_3] = (m + 1)h + (1 - \gamma_A) \frac{mT_0}{ARL_0} + T_P$$

Celkové náklady ze scénáře S_3 jsou součtem nákladů ze ztráty kvality, nákladů na vzorkování a nákladů na hledání falešného poplachu a údržbu:

$$E[C|S_3] = E[C_Q|S_3] + E[C_S|S_3] + E[C_D|S_3]$$

Náklady ze ztráty kvality ve scénáři (S_3) jsou (γ_P je indikátor běhu procesu v průběhu plánované údržby):

$$E[C_Q|S_3] = C_I[(m + 1)h + \gamma_P T_P]$$

Náklady na vzorkování ve scénáři (S_3) jsou:

$$E[C_S|S_3] = mC_S$$

Náklady na plánovanou údržbu ve scénáři (S_3) jsou:

$$E[C_D|S_3] = \frac{mC_f}{ARL_0} + C_P$$

Příklad: Uvažujme proces řízený Shewhartovým diagramem $\bar{X}$ s těmito parametry:

- ▶ zjistitelná příčina způsobí posunutí ve střední hodnotě $\delta = 2$,
- ▶ pravděpodobnost doby vzniku do poruchy má weibullovo rozdělení s parametrem měřítka $\lambda = 0.05$ a tvaru $\nu = 1$,
- ▶ náklady za hodinu v procesu pod kontrolou $C_I = 0$ Kč,
- ▶ náklady za hodinu v procesu mimo kontrolu činí $C_O = 100$ Kč,
- ▶ náklady na vyšetření falešného poplachu $C_f = 5$ Kč,
- ▶ náklady na provedení reaktivní údržby $C_R = 50$ Kč,
- ▶ náklady na provedení plánované údržby $C_P = 75$ Kč,
- ▶ variabilní náklady na odebírání vzorku jsou $C_V = 1$ Kč,
- ▶ fixní náklady za vzorek jsou $C_F = 5$ Kč,
- ▶ počet vzorků před plánovanou údržbou $m = 300$,
- ▶ doba na odběr a jejich zakreslení do diagramu $g = 0.05$ hod,
- ▶ doba strávená hledáním falešného signálu $T_0 = 1$ hod,
- ▶ doba k určení výskytu zjistitelné příčiny $T_A = 1$ hod,
- ▶ doba k provedení reaktivní údržby $T_R = 3$,
- ▶ dobu k provedení plánované údržby $T_P = 8$.

Proces běží během hledání příčiny, reaktivní údržby a plánované údržby stanovíme parametr $\gamma_A = \gamma_R = \gamma_P = 1$. Průběh ztrátové funkce pro $n = 5$ je na následujícím obrázku. Minimální hodnoty $L = 28.4632$ je dosaženo při $h = 2.7$ a $k = 0.7$.

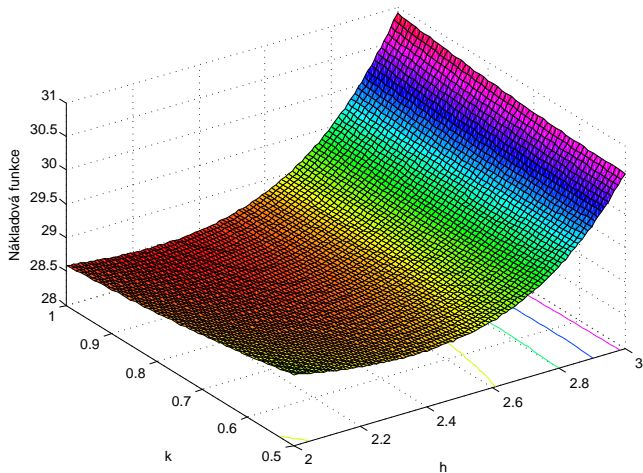

Figure: Průběh ztrátové funkce pro tři scénáře pro hodnotu $n = 5$.

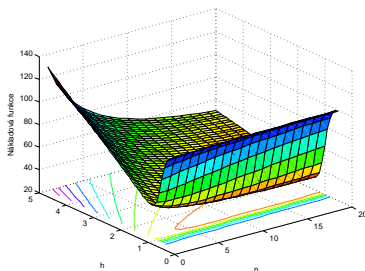

Figure: Průběh ztrátové funkce pro tři scénáře pro hodnotu $k = 3.024$.

Samotná ekonomická optimalizace nevede vždy k nejlepším výsledkům. V daném případě by nízká hodnota k vedla k nepříjemně nízké hodnotě $ARL_0 = 3.621$, tedy k velmi častým falešným poplachům.

- ▶ provedeme ekonomicko-statistickou optimalizaci, kde určíme optimální hodnotu k_0 pro požadovanou minimální hodnotu ARL_0 ,
- ▶ provedeme ekonomickou optimalizaci pro tuto optimální hodnotu $k_0 = 3.024$ pro požadovanou hodnotu $ARL_0 = 400$,
- ▶ výsledkem ekonomické optimalizace je: $L = 31.3277$, $n = 11$, $h = 2.4$, výsledná hodnota $ARL_0 = 400.8716$.

Použitá literatura:

- ▶ Cézová, E. (2008) *Ekonomicko-statistický návrh regulačního diagramu*, Request 08, CQR VUT Brno
- ▶ Duncan, A. J. (1956), *The economic design of X-charts used to maintain current control of a process*. Journal of the American Statistical Association, Vol. 51, No. 274, pp. 228-242
- ▶ Linderman K., Anderson J. C., McKone-Sweet K.E. (2005), *An integrated systems approach to process control and maintenance*. European Journal of Operational Research 164, pp. 324 - 340
- ▶ Lorenzen, T. J. and Vance, L.C. (1986), *The economic design of control charts: a unified approach*. Technometrics 28, pp. 3-10
- ▶ McWilliams P. T., (1994), *Economic, statistical and economic-statistical X chart designs*. Journal of Quality Technology, vol. 26, No.3, pp. 227-238

Děkuji za pozornost.